

Вікторія ЧОРНОПИСЬКА

Національний університет “Львівська політехніка”,
доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри
цивільного права та процесу
Навчально-наукового інституту
права, психології та інноваційної освіти,
Viktoriia.Z.Chornopyska@lpnu.ua,
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-3230-5971>

СУДОВІ ОРГАНИ ЯК СУБ’ЄКТИ СИСТЕМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ГАРАНТУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ РЕЛІГІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ

<http://doi.org/10.23939/law2024.41.382>

© Чорнописька В., 2024

У статті схарактеризовано особливості функціонування судових органів як суб’єктів системи адміністративно-правового гарантування діяльності релігійних організацій в Україні. Реалізація судовими органами адміністративно-правових гарантій діяльності релігійних організацій здійснюється через систему судів загальної юрисдикції, адміністративних судів, Верховний Суд України, що діють на єдиних засадах, щодо реалізації спільних завдань у сфері правосуддя. Зазначено, що судові органи є суб’єктами гарантування права на легалізацію правового статусу релігійних організацій, захисту їхніх майнових та інших прав. Особливе значення у цій сфері має діяльність судових органів щодо визнання такими, що суперечать законодавству, рішень, дій, бездіяльності органів публічного управління щодо релігійних організацій, притягнення осіб, винних у вчиненні правопорушень щодо релігійних організацій, до адміністративної відповідальності тощо.

Визначено специфічні ознаки судових органів щодо адміністративно-правового гарантування функціонування релігійних організацій: 1) можливість реалізації судовими органами адміністративно-правових гарантій діяльності релігійних організацій, наділених державною підтримкою, що зумовлена зарахуванням цих органів до однієї з гілок влади в Україні на підставі ст. 6 Конституції України; 2) поширення юрисдикції судів на всі різновиди правовідносин у релігійній сфері, що наявні в державі; 3) діяльність судових органів є умовою гарантованості правових можливостей релігійних організацій щодо розгляду в судовому порядку справи і реалізації судового захисту їхніх прав; 4) вони є суб’єктами гарантування права на легалізацію правового статусу релігійних організацій, захисту їхніх майнових та інших прав, безпеки проведення ними мирних заходів, захисту прав цих інституцій від порушень з боку суб’єктів владних повноважень у порядку КАС України, покарання в адміні-

стративному порядку за діяльність, що справляє незаконний деструктивний вплив на функціонування релігійних організацій, тощо.

Ключові слова: адміністративно-правові гарантії; релігійні організації; адміністративно-правові гарантії діяльності релігійних організацій; правосуб'єктність; правовий статус; адміністративна відповідальність; свобода совісті; судові органи; судовий захист.

Постановка проблеми. Важливою умовою гарантування прав учасників суспільних відносин в Україні є становлення сильної системи судових органів. Передусім її становлення передбачає гарантування незалежності реалізації правосуддя, наділення суддів реальними повноваженнями щодо формування в державі умов гарантованості прав будь-якої особи, відновлення порушених прав, покарання правопорушників. Оскільки повноваження судів стосуються усіх сфер суспільного життя та праввідносин в нашій державі, ці органи не можуть відмовляти щодо прийняття до судового розгляду заяв та звернень релігійних організацій.

Аналіз дослідження проблеми. Важливі теоретичні аспекти проблеми та окремі загальні питання адміністративно-правового гарантування діяльності релігійних організацій в Україні були представлені в низці праць таких вітчизняних авторів, як І. Андрухів, А. Арістова, С. Бубнов, В. Войналович, Т. Гарасимів, В. Ковальчук, І. Компанієць, М. Кравцова, П. Мінка, Р. Небожук, В. Новіков, В. Петрик, І. Пристінський, І. Рябко, С. Сливка, Н. Стоколос, М. Червенкова, Д. Шумунова, Л. Ярмол та ін. Попри вагомий доробок вітчизняних авторів у досліджуваній сфері, поза їхньою увагою залишилося багато актуальних питань функціонування релігійних організацій, проблем адміністративно-правового гарантування їх діяльності.

Мета статті – схарактеризувати особливості функціонування органів судових органів як суб'єктів системи адміністративно-правового гарантування діяльності релігійних організацій в Україні.

Виклад основного матеріалу. Діяльність судових органів як важливих учасників процесу адміністративно-правового гарантування діяльності релігійних організацій визначається нормами Кодексу адміністративного судочинства України, Закону України “Про судоустрій і статус суддів” від 2.06.2016 № 1402-VIII й інших нормативно-правових актів.

Реалізація судовими органами адміністративно-правових гарантій діяльності релігійних організацій здійснюється системою судів загальної юрисдикції, адміністративними судами, Верховним Судом України, що діють на єдиних засадах, щодо реалізації спільних завдань у сфері правосуддя [1, с. 74].

Реалізуючи адміністративно-правове гарантування діяльності релігійних організацій в Україні, судова влада повинна функціонувати на засадах незалежності від будь-яких впливів органів публічного управління, вищих судів, політичних партій, ЗМІ, громадських організацій, інших учасників суспільних відносин [2, с. 7].

Судові органи, представляючи самостійну, незалежну гілку влади, діють як найважливіші суб'єкти гарантування діяльності релігійних організацій. Саме ідентифікації системи засобів, що потенційно здатні припинити незаконну діяльність щодо релігійних організацій, відновити їх порушені права, та їхнього застосування стосується діяльність судових органів. Ідентифікації та застосування цих заходів стосується функціонування судової системи загалом.

Гарантування судового захисту тісно пов'язано з правовим закріпленням можливостей кожної особи здійснювати вибір раціональної поведінки задля захисту порушеного права (звертатися за захистом до суду чи не звертатися); вимагати від судових органів розгляду справи та винесення відповідного рішення з можливістю його подальшого оскарження [3, с. 120], формуванням право-

вих засад вільного доступу до правосуддя, можливості перевірки прийнятого судом рішення та, у випадку порушення судом нижчої інстанції законодавства, формування правових засад для його перегляду, заборони відмови в правосудді, формування засобів судового захисту від необґрунтованих та надуманих звинувачень, створення умов для практичного залучення інструментів юридичної допомоги для реалізації цього права [3, с. 411].

Гарантування судового захисту також тісно пов'язано не лише з можливістю звернення до судових органів, але й з можливістю бути активним учасником розгляду такої справи, носієм прав учасника процесуального правовідношення. Гарантування зумовлено специфікою рішення суду як остаточного законного засобу вирішення правового конфлікту. При цьому виконання рішень суду щодо питань факту або права забезпечується державним примусом.

Важливими обов'язками суду в контексті реалізації судових гарантій слід визнати його обов'язок щодо безумовного прийняття заяв і доказів сторін та інших осіб, що є учасниками розгляду справи, допомоги в їхньому отриманні, здійснення належної кваліфікації протиправних діянь, створення умов для того, щоби учасник процесу був вислуханим, прийняття рішення на підставі матеріалів справи та керуючись вимогами закону.

Варто погодитися з думкою Б. Стахури, що належному захисту прав особи може слугувати лише судова система, що функціонує на принципах незалежності та недоторканності, законності, рівності учасників правосуддя, гласності розгляду справи, змагальності його сторін, презумпції невинуватості [4, с. 15].

Судові органи є суб'єктами гарантування права на легалізацію правового статусу релігійної організації, захисту їх майнових та інших прав. Особливе значення у цій сфері має діяльність судових органів щодо визнання такими, що суперечать законодавству рішень, дій, бездіяльності органів публічного управління щодо релігійних організацій, притягнення винних у вчиненні правопорушень щодо релігійних організацій осіб до адміністративної відповідальності тощо.

Винятковість повноважень судових органів у цій сфері зумовлена вимогами Основного закону України, інших нормативно-правових актів. Зокрема найширші повноваження судів як суб'єктів системи гарантування діяльності досліджуваних інституцій в Україні випливають з їх найважливішого завдання, зафіксованого законодавцем у ст. 124 Конституції України, тобто здійснення правосуддя. Ним є особлива функція державної влади, яка практично втілюється через розгляд і вирішення у судових засіданнях спорів, що стосуються правових можливостей фізичних та юридичних осіб.

Особливо важливі завдання судів як суб'єктів досліджуваної системи адміністративно-правового гарантування випливають зі змісту ст. 39 Конституції України, що визначає права на мирні збори, походи. Частиною 2 цієї статті саме суди наділені правом обмежувати це право задля реалізації інтересів національної безпеки чи громадського порядку.

З цього приводу слід згадати кілька рішень вітчизняних судів, прийнятих з огляду на потребу балансування прав релігійних організацій на проведення мирних масових заходів (зборів, демонстрацій, походів).

Йдеться про відмови в погодженні проведення мирних заходів, що організовувалися одними релігійними організаціями з мотивів порушення прав інших релігійних інституцій.

Як приклад можна навести постанову Одеського окружного адміністративного суду від 25 квітня 2013 року, що стосувалася заборони проведення демонстрації, яку планував в м. Одеса Благодійний фонд "Міжнародна допомога "Добрий самаритянин" протестантської Одеської народної церкви 3 травня 2013 року. Реальною підставою для відмови стало звернення митрополита Одеського та Ізмайльського УПЦ МП Агафангела щодо того, що проведення такого заходу в страсну п'ятницю призведе до можливих конфліктних ситуацій з громадою УПЦ МП.

Окремі вчені ставлять під сумнів законність такого рішення з огляду на низку рішень ЄСПЛ. Зокрема Д. Вовк наводить щодо цього рішення ЄСПЛ у справі "Платформа "Лікарі за життя" проти Австрії". Автор зазначає, що першочерговим обов'язком держави є реалізація ефективних та

розумних заходів задля гарантування мирного проведення заявлених масових заходів. При цьому заборона таких заходів повинна бути зумовлена лише можливими порушеннями громадського порядку та безпеки віруючих, ризиками щодо можливих насильницьких проявів щодо віруючих, а ні в якому разі не пріоритетом задоволення прав віруючих, що належать до однієї релігійної організації, з одночасним обмеженням прав віруючих іншої релігійної організації [5].

На противагу цьому, як зразковий приклад збалансованості гарантування захисту прав релігійних організацій через застосування можливих обмежень проведення масових заходів судовими органами наведемо два рішення Одеського окружного адміністративного суду (постанови від 20.06.2011 р. у справах № 2а-2а/1570/4574/2011 та № 2а-2а/1570/4575/2011). Ними цей суд заборонив Одеській єпархії УПЦ МП і Одеській Римо-католицькій громаді проводити хресну ходу за однаковим маршрутом, задля уникнення порушень громадського порядку. Однак суд підкреслив, що встановлена заборона не стосується інших частин міста. Переглянувши цю постанову за скаргою Римо-католицької громади, Вищий адміністративний суд України залишив її у силі (постанова від 25.11.2014 р. у справі № К/9991/51441/11) [5].

Варто згадати повноваження судів, визначені Законом України “Про свободу совісті та релігійні організації”, де деталізовано функції судів щодо розгляду справ, пов'язаних з оскарженням відмови в реєстрації статуту (положення) релігійної організації (ст. 15), припиненням діяльності релігійних організацій (ст. 16) тощо.

Судовими органами реалізується функція гарантування права на легалізацію правового статусу релігійних інституцій.

Зразком втілення в життя такої функції може слугувати рішення Вінницького міського суду Вінницької області 6.07.2020 у Справі № 127/11121/20 за позовом до Управління у справах національностей та релігій Вінницької обласної державної адміністрації про зобов'язання вчинити дії, а саме здійснити реєстрацію Статуту Релігійної організації “Релігійна громада Свято-Миколаївського храму с. Пенківка Літинського району Вінницько-Барської єпархії Православної Церкви України [491].

Цього ж стосується й рішення Миколаївського окружного адміністративного суду 7.05.2019 р. у справі № 400/405/19 про визнання протиправною бездіяльності та зобов'язання вчинити певні дії. Суд визнав протиправною бездіяльність Миколаївської обласної державної адміністрації з приводу неприйняття належного рішення щодо реєстрації статуту Релігійної організації “Релігійна громада Церкви Істинних православних Християн парафії Скоропослушниці Ікони Божої Матері міста Миколаєва” на підставі заяви, поданої 7.11.2018 р. [6].

Рішенням Галицького районного суду м. Львова від 29.05.2020 р. суд розглянув справу за позовом до Краковецької селищної ради Яворівського району Львівської області, Львівської обласної державної адміністрації про визнання незаконним та скасування розпорядження Львівської обласної державної адміністрації 87/0/5-20 від 18.02.2020 р., яким відмовлено у реєстрації релігійної організації “Релігійної громади Святителя Миколая Української Православної Церкви (Православної Церкви України) у смт. Краковець Яворівського району Львівської області”. В результаті розгляду справи суд визнав таке рішення незаконним та скасував його. Він зобов'язав Львівську обласну державну адміністрацію повторно розглянути документи, подані на реєстрацію релігійної організації “Релігійної громади Святителя Миколая Української Православної Церкви (Православної Церкви України) у смт. Краковець Яворівського району Львівської області” [7].

Не менш важливими є повноваження судів, що стосуються гарантування захисту прав релігійних організацій від порушень з боку суб'єктів владних повноважень в порядку КАС України.

Адміністративно-правові основи реалізації гарантування права на оскарження у судовому порядку діяльності органів публічного управління, їхніх посадових і службових осіб, закладено у ст. 55 Конституції України.

Порядок реалізації цих гарантів визначений Кодексом адміністративного судочинства України від 6.06.2005 р. № 2747-IV. У ст. 2 КАС України законодавець визначив завдання та

основні засади адміністративного судочинства, наголосив на справедливості та неупередженості, своєчасності вирішення справ адміністративними судами, що стосуються публічно-правових відносин задля ефективного захисту правових можливостей індивідуальних та колективних суб'єктів правовідносин, що наявні в державі [8].

Юрисдикція та повноваження адміністративних судів безпосередньо стосуються сфери гарантування функціонування релігійних організацій, оскільки серед осіб, що ст. 46 КАС України визнано позивачами у таких справах, виокремлено організації (юридичні особи). Можна дійти висновку, що скористатися судовими гарантіями можуть лише ті релігійні організації, що наділені статусом юридичної особи.

З огляду на зміст ст. 5 КАС України, релігійні організації можуть скористатися гарантіями адміністративного судочинства задля захисту від незаконних рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень. Таке гарантування досягається через реалізацію закріплених у ст. 5 КАС України способів правозахисної діяльності, серед яких варто відзначити можливість визнання протиправності й нечинності нормативно-правових, індивідуальних актів, їхніх положень; дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень, зобов'язання їх утриматися від незаконної діяльності чи, навпаки, вчинити певні дії, тощо.

Гарантування діяльності релігійних організацій системою адміністративних судів завжди пов'язане з реалізацією судового контролю, оцінкою законності актів і дій органу публічного управління, посадової особи цього органу. Особливе значення судового контролю за діяльністю органів публічного управління, що своїми рішеннями та діями можуть завдати шкоди релігійним організаціям, реалізується через потенційну здатність суду визначити наявність достатньої компетенції органу публічного управління для прийняття такого акта, процесуальну відповідність його прийняття та його зовнішнього вираження вимогам закону, дотримання органом публічного управління вимог матеріально-правових та процесуальних норм тощо.

Як приклад можна навести рішення Окружного адміністративного суду м. Києва від 31 січня 2019 року № 826/12479/18 про визнання протиправними дій Київської міської державної адміністрації щодо відмови розглядати питання передавання будинку на просп. Голосіївському, 22/1, літ. "А" у власність чи безоплатне користування Релігійній організації "Іудейська релігійна громада "Хабар Любавич" в Голосіївському районі м. Києва". Суд визнав протиправними дії Київської міської державної адміністрації та Київської міської ради щодо відмови розглядати питання передавання будинку та зобов'язав Київську міську державну адміністрацію, Київську міську раду розглянути питання передавання цього будинку [9].

Судові органи є важливими суб'єктами гарантування майнових прав досліджуваних релігійних інституцій. Завдання такого гарантування досягається через можливість судів визнати протиправним та скасувати розпорядження органів публічного управління з приводу майна релігійних організацій. Як приклад слід навести Постанову Львівського окружного адміністративного суду від 10.10.2016 р. у справі № 813/1368/16, за результатами розгляду якої суд вирішив відмовити позивачеві у задоволенні позову та залишити в силі рішення Департаменту з питань культури, національностей та релігій Львівської обласної державної адміністрації про передавання у власність культової будівлі церкви Воздвиження Чесного Животворящего Хреста с. Дмитрів релігійній громаді УПЦ КП [10].

Цим рішенням фактично суд гарантував захист права власності релігійної громади УПЦ КП с. Дмитрів на культову споруду.

Судові органи повинні застосовувати усі доступні засоби захисту права релігійних організацій на зміну канонічного підпорядкування, захисту від рейдерського захоплення їх майна через маніпуляції щодо внесення змін до статутних документів релігійних організацій, зміни складу Парафіяльних зборів, керівництва церков тощо. Ці думки яскраво простежуються у рішеннях ЄСПЛ (Справа "Свято-Михайлівська Парафія проти України" (заява № 77703/01)). Яскравим прикладом цього є рішення ЄСПЛ 14.06.2007 року, в якому він звертає увагу вітчизняних судів на недостатню

реалізацію вітчизняними судами правових гарантій проти свавільних рішень органів публічного управління, що уповноважені реєструвати релігійні організації [11].

Отже, загалом можливість прийняття судовими органами рішень щодо визнання незаконними відмови в реєстрації статуту (положення) релігійної організації, припинення діяльності релігійних організацій, заборони проведення релігійною організацією зборів, походів, можливість покарання в адміністративному порядку винних за порушення прав релігійних організацій, спроможність втілювати інструменти судового контролю, судові засоби захисту прав релігійних організацій через визнання та процесуальну фіксацію незаконності рішень, дій чи бездіяльності владних суб'єктів, що спрямовані на порушення прав релігійних організацій, – це спеціальні засоби гарантування їхнього захисту.

Непоодинокими є факти розгляду адміністративними судами справ, у ході яких визнається легітимність правового статусу релігійних організацій як особлива форма гарантування їхньої діяльності. Як приклади реалізації такого судового захисту прав релігійних організацій можна згадати окремі з таких судових справ. Наприклад, суд гарантував діяльність КМ УПЦ та РПЦ МП. Окружний адміністративний суд м. Києва виніс Постанову від 3.09.2014 р. [11] за результатами розгляду справи за адміністративним позовом до Міністерства культури України – Департаменту у справах релігій та національностей та Київської Митрополії Української Православної Церкви, в якому позивач просив: 1) визнати КМ УПЦ та РПЦ МП фальшивими – фіктивними релігійними організаціями та заборонити їх діяльність на території України; 2) скасувати постанову Ради у справах релігій при Кабінеті Міністрів УРСР від 05 серпня 1991 року, згідно із якою проведено реєстрацію статуту КМ УПЦ і надано їй право юридичної особи. У задоволенні позову позивачеві було відмовлено [11].

Цією відмовою в задоволенні позову суд, незважаючи на політичний підтекст розглянутої справи, гарантував діяльність КМ УПЦ та РПЦ МП.

Зазначимо, що діяльність системи загальних судів теж доволі часто сприяє гарантуванню діяльності релігійних організацій. Потенційна здатність судових органів бути суб'єктами гарантування діяльності релігійних організацій впливає зі змісту багатьох положень чинних в Україні нормативно-правових актів. До таких належать положення Закону України “Про судоустрій і статус суддів” від 2.06.2016 р. № 1402-VIII. Вони розміщені в ст. 7 (гарантія право на справедливий суд), ст. 9 (гарантія рівності перед законом і судом). Судовими органами підтримуються умови гарантованості рівності для учасників суспільних відносин, в тому числі й релігійних організацій, щодо втілення їхніх процесуальних прав, реалізації процесуальних обов'язків тощо [12].

Саме суди, як правило, володіють повноваженнями щодо притягнення до адміністративної відповідальності осіб, які вчиняють адміністративні правопорушення, що стосуються порушення прав релігійних організацій.

Прикладом цієї діяльності судових органів слід вважати Постанову Держинського міського суду Донецької області 24 січня 2014 року про притягнення до адміністративної відповідальності за ч. 1 ст. 51 КУпАП правопорушника за викрадення майна релігійній організації. Суд визнав особу винною у вчиненні діяння, відповідальність за яке передбачена ст. 51 КУпАП і притягнув до адміністративної відповідальності [498].

Це рішення слугувало адміністративно-правовим засобом захисту майнових прав релігійної організації.

Отже, судові органи у різний спосіб реалізують адміністративно-правове гарантування діяльності релігійних організацій. При цьому, втілюючи різні прояви такого гарантування, вони наділені низкою загальних ознак, які визначають їх як одних з найважливіших суб'єктів системи адміністративно-правового гарантування діяльності релігійних організацій в Україні: 1) незалежність, самостійність судових органів; 2) можливість реалізації правосуддя на засадах верховенства права, що передбачає забезпечення кожному права на справедливий суд; 3) діяльність на єдиних

засадах функціонування та формування єдиної судової системи (спільність засад організації та діяльності судів, єдність статусу суддів, обов'язковість для всіх судів визначених правил судочинства, єдність порядку організаційного забезпечення діяльності суддів); 4) можливість застосування контрольних заходів задля захисту прав особи; 5) цілеспрямованість, вольовий характер, легітимність, примусовий характер усієї судової влади.

Натомість судовим органам притаманні й специфічні ознаки, які визначаються предметною сферою реалізації судової влади. Серед таких специфічних ознак судових органів щодо адміністративно-правового гарантування функціонування досліджуваних інституцій слід виокремити:

1) можливість реалізації судовими органами адміністративно-правових гарантій діяльності релігійних організацій, наділених державною підтримкою, що зумовлена зарахуванням цих органів до однієї з гілок влади в Україні на підставі ст. 6 Конституції України,

2) поширення юрисдикції судів на всі різновиди правовідносин у релігійній сфері, що наявні в державі;

3) діяльність судових органів виступає умовою гарантованості правових можливостей релігійних організацій щодо розгляду в судовому порядку справи і реалізації судового захисту їхніх прав;

4) вони є суб'єктами гарантування права на легалізацію правового статусу релігійної організації, захисту їхніх майнових та інших прав, безпеки проведення ними мирних заходів, захисту прав цих інституцій від порушень з боку суб'єктів владних повноважень в порядку КАС України, покарання в адміністративному порядку за діяльність, що справляє незаконний деструктивний вплив на функціонування релігійних організацій, тощо.

Висновки. Отже, судові органи репрезентують самостійну гілку влади, що формує судову систему, головними завданнями якої є захист прав та законних інтересів членів українського суспільства, серед яких важливе місце посідають релігійні організації. Завдання судів, що виступають суб'єктами системи адміністративно-правового гарантування діяльності релігійних організацій в Україні, полягає у припиненні незаконної діяльності щодо цих інституцій, відновленні їхніх прав та подолання їхніх конфліктів у відносинах з органами публічного управління, державою та громадянами тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бараннік Р. В. (2011). Судові, правоохоронні та правозахисні органи України. Київ: КНТ. 352 с.
2. Шумський П. В. (2000). Судові і правоохоронні органи України. Тернопіль, ЛІЛЕЯ. 186 с.
3. Білозьоров Є. В. (2009). Правові гарантії прав і свобод людини та громадянина у сфері діяльності міліції. Київ: Аванпост-прим. 189 с.
4. Стахура Б. І. (2016). Роль органів державної влади у забезпеченні прав людини і громадянина в демократичному суспільстві: теоретико-правовий вимір: автореф. дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.01. Львівський державний університет внутрішніх справ. Львів. 16 с.
5. Вовк Д. О. (2014). Як українські суди балансують релігійну свободу: аналіз у контексті світськості. *Право і громадянське суспільство*. № 3. С. 4–37.
6. Рішення Миколаївського окружного адміністративного суду 07 травня 2019 р. № 400/405/19 м. Миколаїв “Про визнання протиправною бездіяльність та зобов'язання вчинити певні дії”. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81694906> (дата звернення: 22.02.2024).
7. Ржепечька К. М. (2009). Судовий контроль як адміністративно-правовий засіб захисту прав і свобод людини. *Форум права*. № 2. С. 364–368.
8. Кодекс адміністративного судочинства України. *База даних “Законодавство України” / ВР України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>. (дата звернення: 22.02.2024).
9. Рішення Окружного адміністративного суду м. Києва від 31 січня 2019 року № 826/12479/18 “Про визнання протиправними дій Київської міської державної адміністрації”. URL: <https://youcontrol.com.ua/catalog/court-document/79633487/> (дата звернення: 22.02.2024).

10. Постанова Львівського окружного адміністративного суду за позовом члена греко-католицької громади с. Дмитрів Радехівського району до Департаменту з питань культури, національностей та релігій ЛОДА, Львівської обласної державної адміністрації від 10 жовтня 2016 року у справі № 813/1368/16. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/62030441#> (дата звернення: 22.02.2024).

11. Постанова Окружний адміністративний суд м. Києва від 03 вересня 2014 року. Справа № 826/11217/14. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/40428552> (дата звернення: 22.02.2024).

12. Закон України “Про судоустрій і статус суддів”. База даних “Законодавство України” / ВР України. (дата звернення: 22.02.2024).

13. Постанова Дзержинського міського суду Донецької області 24 січня 2014 року “Про притягнення до адміністративної відповідальності за ч. 1 ст. 51КУпАП”. Справа № 3/225/79/2014. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/49129303> (дата звернення: 22.02.2024).

REFERENCES

1. Barannik R. V. (2011). *Sudovi, pravookhoronni ta pravozakhysni orhany Ukrainy* [Judicial, law enforcement and human rights bodies of Ukraine]. Kyiv: KNT Publ. 352 p. [in Ukrainian].

2. Shumskiy P. V. (2000). *Sudovi i pravookhoronni orhany Ukrainy* [Judicial and law enforcement bodies of Ukraine]. Ternopil: LILEIa Publ. 186 p. [in Ukrainian].

3. Bilozorov Ye. V. (2009). *Pravovi harantii prav i svobod liudyny ta hromadianyna u sferi diialnosti militsii* [Legal guarantees of human and citizen rights and freedoms in the field of police activity]. Kyiv: Avanpost-prym Publ. 189 p. [in Ukrainian].

4. Stakhura B. I. (2016). *Rol orhaniv derzhavnoi vlady u zabezpechenni prav liudyny i hromadianyna v demokratychnomu suspilstvi: teoretyko-pravovyi vymir* [The role of state authorities in ensuring human and citizen rights in a democratic society: theoretical and legal dimension]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.01. Lvivskiy derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav. Lviv. 16 p. [in Ukrainian].

5. Vovk D. O. (2014). *Yak ukrainski sudy balansuiut relihiinu svobodu: analiz u konteksti svietskosti* [How Ukrainian courts balance religious freedom: an analysis in the context of secularism]. *Pravo i hromadianske suspilstvo*. No. 3. P. 4–37 [in Ukrainian].

6. *Rishennia Mykolaivskoho okruzhnoho administratyvnoho sudu 07 travnia 2019 r. No. 400/405/19 m. Mykolaiv “Pro vyznannia protypravnoiu bezdiialnist ta zobov'iazannia vchynyty pevni dii”* [Decision of the Mykolaiv District Administrative Court of May 7, 2019. No. 400/405/19 of Mykolaiv “On recognition of illegal inaction and obligation to perform certain actions”]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81694906> (Accessed: 22.02.2024). [in Ukrainian].

7. Rzhepetska K. M. (2009). *Sudovyi kontrol yak administratyvno-pravovyi zasib zakhystu prav i svobod liudyny* [Judicial control as an administrative and legal means of protection of human rights and freedoms]. *Forum prava*. No. 2. P. 364–368 [in Ukrainian].

8. *Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy* [Administrative Judicial Code of Ukraine]. *Baza danykh “Zakonodavstvo Ukrainy” / VR Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>. (Accessed: 22.02.2024). [in Ukrainian].

9. *Rishennia Okruzhnoho administratyvnoho sudu m. Kyieva vid 31 sichnia 2019 roku No. 826/12479/18 “Pro vyznannia protypravnyu dii Kyivskoi miskoi derzhavnoi administratsii”* [Decision of the District Administrative Court of Kyiv dated January 31, 2019 No. 826/12479/18 “On recognizing illegal actions of the Kyiv City State Administration”]. URL: <https://youcontrol.com.ua/catalog/court-document/79633487/> (Accessed: 22.02.2024). [in Ukrainian].

10. *Postanova Lvivskoho okruzhnoho administratyvnoho sudu za pozovom chlena hreko-katolytskoi hromady s. Dmytriv Radekhivskoho raionu do Departamentu z pytan kultury, natsionalnostei ta relihii LODA, Lvivskoi oblasnoi derzhavnoi administratsii vid 10 zhovtnia 2016 roku u spravi No. 813/1368/16* [The decision of the Lviv District Administrative Court on the claim of a member of the Greek-Catholic community of Dmytriv of Radekhiv district to the Department of Culture, Nationalities and Religions of the Lviv Regional State Administration of Lviv Regional State Administration dated October 10, 2016 in case No. 813/1368/16]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/62030441#> (Accessed: 22.02.2024) [in Ukrainian].

11. *Postanova Okruzhnyi administratyvnyi sud m. Kyieva vid 03 veresnia 2014 roku. Sправа No. 826/11217/14* [Resolution of the District Administrative Court of Kyiv dated September 3, 2014. Case No. 826/11217/14]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/40428552> (Accessed: 22.02.2024). [in Ukrainian].

12. *Zakon Ukrainy “Pro sudoustrii i status suddiv”* [The Law of Ukraine “On the Judiciary and the Status of Judges”]. *Baza danykh “Zakonodavstvo Ukrainy” / VR Ukrainy* (Accessed: 22.02.2024) [in Ukrainian].

13. *Postanova Dzerzhynskoho miskoho sudu Donetskoi oblasti 24 sichnia 2014 roku “Pro prytiahnennia do administratyvnoi vidpovidalnosti za ch.1 st. 51KUPAP”*. *Sprava No. 3/225/79/2014* [Resolution of the Dzerzhyn city court of the Donetsk region on January 24, 2014 “On bringing to administrative responsibility under Part 1 of Art. 51 KUPAP”. Case No. 3/225/79/2014]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/49129303> (Accessed: 22.02.2024) [in Ukrainian].

Дата надходження: 01.02.2024 р.

Victoria CHORNOPYSKA

Lviv Polytechnic National University,
Institute of jurisprudence, psychology
and innovative education,
Department of civil law and procedure,
Sc. D., Assoc. Prof.,

e-mail: Viktoriiia.Z.Chornopyska@lpnu.ua,

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-3230-5971>

JUDICIAL BODIES AS SUBJECTS OF THE SYSTEM OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL GUARANTEE OF THE ACTIVITIES OF RELIGIOUS ORGANIZATIONS IN UKRAINE

The article characterizes the peculiarities of the functioning of judicial bodies as subjects of the system of administrative and legal guarantee of the activity of religious organizations in Ukraine. Implementation by judicial bodies of administrative and legal guarantees of the activities of religious organizations is carried out by the system of courts of general jurisdiction, administrative courts, and the Supreme Court of Ukraine, acting on the same basis, regarding the implementation of joint tasks in the sphere of justice. It was noted that judicial bodies are the subjects of guaranteeing the right to legalize the legal status of a religious organization, protection of their property and other rights. Of particular importance in this area is the activity of judicial bodies regarding the recognition of decisions, actions, inaction of public administration bodies regarding religious organizations as being contrary to the law, bringing persons guilty of offenses regarding religious organizations to administrative responsibility, etc.

The specific features of judicial bodies regarding the administrative-legal guarantee of the functioning of religious organizations are determined: 1) the possibility of implementation by judicial bodies of administrative-legal guarantees of the activity of religious organizations endowed with state support, which is caused by the assignment of these bodies to one of the branches of government in Ukraine on the basis of Art. 6 of the Constitution of Ukraine, 2) extending the jurisdiction of courts to all types of legal relations in the religious sphere existing in the state; 3) the activity of judicial bodies acts as a condition for guaranteeing the legal possibilities of religious organizations regarding the judicial consideration of the case and the implementation of judicial protection of their rights; 4) they are the subjects of guaranteeing the right to legalization of the legal status of a religious organization, protection of their property and other rights, safety of peaceful activities by them, protection of the rights of these institutions from violations by subjects of authority under the procedure of the Criminal Code of Ukraine, punishment in the administrative order for activities that have an illegal destructive effect on the functioning of religious organizations, etc.

Key words: administrative and legal guarantees; religious organizations; administrative and legal guarantees of activities of religious organizations; legal personality; Legal Status; administrative responsibility; freedom of conscience; judicial bodies; judicial protection.